
[2022-19-RE](#)

Causa 2022-19-RE

(Bellard c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 157-2022. Recurs d'empara

Sentència del 14 de juliol del 2022

BOPA núm. 90, del 27 de juliol del 2022

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 30 de març del 2022, per la representació processal del Sr. Jean Alexandre Bellard, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 4 de març del 2022, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, del dret a la vida, reconegut a l'article 8 de la Constitució, i, del dret a la protecció de la família, reconegut a l'article 13 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada, retrotraient les actuacions al moment anterior al seu pronunciament per tal que s'estimin les pretensions del recurrent contingudes en el seu escrit d'apel·lació;

Vista la Constitució, especialment els articles 8, 10, 13, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 12 de maig del 2022 que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, aquesta causa;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, l'1 de juny del 2022, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Dominique Rousseau;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 14 d'octubre del 2021, el Sr. Jean Alexandre Bellard va formular una demanda de modificació de la capacitat total o parcial, amb submissió a tutela o curatela, pel procediment abreujat respecte de la seva parella, en què sol·licitava el seu nomenament com a tutor.

1.2. El 19 d'octubre del 2021, la Secció Civil de la Batllia va dictar un aute mitjançant el qual decidia no admetre a tràmit aquesta demanda.

1.3. La representació processal del Sr. Jean Alexandre Bellard va formular un recurs d'apel·lació, i, el 4 de març del 2022, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute que acordava la desestimació d'aquest recurs.

1.4. El 30 de març del 2022, la representació processal del Sr. Jean Alexandre Bellard, va interposar un recurs d'empara contra l'aute del 4 de març del 2022, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, del dret a la vida, reconegut a l'article 8 de la Constitució, i, del dret a la protecció de la família, reconegut a l'article 13 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- El recurrent exposa que manté una relació sentimental amb la seva parella des de fa més de 20 anys, convivint sense estar casats, i, que els fills d'aquesta eren coneixedors d'aquesta relació, havent estat tots reunits en més d'una celebració al llarg dels anys.

- També exposa que l'any 2010 la seva parella va ser diagnosticada d'una afàsia que es va anar agreujant i que, actualment, té moltes dificultats per comunicar-se.

- No obstant això, la seva convivència es va mantenir, tot i tenir una ajuda personal al seu domicili cada dia.

- El 25 d'agost del 2020, un cotxe patrulla va aturar el seu vehicle i els van obligar a desplaçar-se al Despatx Central del Servei de Policia, on esperava una de les filles de la seva parella per ingressar la seva mare en règim permanent a un centre sociosanitari en què tenia plaça reservada.

- Manifesta que des d'aquell dia no ha pogut obtenir cap notícia de la seva parella, perquè la seva família no li permet que es comuniqui amb ella, ni que la visiti.

- És per aquest motiu que es va plantejar la possibilitat d'interposar la corresponent demanda de modificació de la capacitat, per tal que la seva parella pugui sortir del centre en què està ingressada i visqui en el seu domicili com ella sempre havia desitjat.

- S'oposa a l'argument adduït per la Sala Civil segons el qual no ostenta la legitimació activa per

presentar la demanda, d'acord amb l'article 308.1 del Codi de procediment civil, per tal com la seva convivència havia cessat a l'agost del 2020, ja que pot demostrar la seva convivència en comú mitjançant la inscripció de residència, afegint que la cessació de la convivència no era deguda a la voluntat de les parts, sinó que havia estat provocada per la intervenció de tercers.

- Així mateix, destaca que en el decurs del procediment el Ministeri Fiscal va declarar que la Batllia havia efectuat una interpretació molt restrictiva de l'article 308.1 esmentat, considerant que l'ingrés en el centre sociosanitari no havia de ser forçosament sinònim de ruptura de la seva relació de parella.

- També cita el Conveni relatiu als drets de les persones discapacitades, adoptat a Nova York, el 13 de desembre del 2006, ratificat pel Principat l'any següent, en què en el seu article 10 s'estableix que les persones discapacitades han de tenir la possibilitat de triar el seu lloc de residència i amb qui viure, en igualtat de condicions amb els altres, i que no es vegin obligades a viure conforme a un sistema de vida particular.

- Considera així mateix que l'ingrés de la seva parella en un centre sociosanitari vulnera el dret a la vida, ja que aquest dret suposa que l'Estat ha de protegir no només la vida humana, sinó que té el deure de protegir-la davant de l'agressió d'altres particulars, ja que els seus fills l'han ingressat sense tenir en compte la seva voluntat.

- Per aquests motius considera que la decisió impugnada vulnera els drets a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, així com el dret a la vida, reconegut a l'article 8 de la Constitució, i, el dret a la protecció de la família, reconegut a l'article 13 de la Constitució, i demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada, retrotraient les actuacions al moment anterior al seu pronunciament per tal que s'estimin les pretensions contingudes en el seu escrit d'apel·lació.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Civil es fonamenta en l'article 308.1 del Codi de procediment civil que estableix que pot ser part demandant en el procediment de modificació de la capacitat d'una persona "*el cònjuge o la persona amb qui mantingui una situació de convivència anàloga*".

- Ara bé, constata que, en aquest cas, la convivència entre el recurrent i la seva parella havia cessat des de feia més d'un any a partir del moment en què una filla l'havia ingressat a un centre sociosanitari.

- També constata que la prova de la seva convivència s'ha limitat a incorporar certificació dels registres públics, dels quals s'infereix que el recurrent es troba censat amb la seva parella a la mateixa unitat immobiliària.

- Per consegüent, la Sala Civil confirma la manca de legitimació activa del recurrent, indicant, no obstant això, que pot posar en coneixement del Ministeri Fiscal els fets que relata, per tal que, si s'estima oportú, aquest pugui instar el procediment escaient.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal manifesta que comparteix el contingut de l'apartat segon de l'aute de la Sala Civil en què s'indica que atesa la naturalesa delicada de la matèria, la llei restringeix la limitació de la capacitat a un cercle de persones properes a la persona afectada pel procediment, donant la possibilitat a la resta de persones de posar al seu coneixement els fets que puguin ser determinants de la modificació de capacitat, per tal d'evitar iniciatives temeràries o malintencionades de tercers.

- Ara bé, afegeix que difícilment es pot qualificar al recurrent de tercer, i exposa, com ja ho va fer davant la jurisdicció ordinària, que l'ingrés en un establiment sanitari de la persona afectada no ha d'implicar automàticament la ruptura de la situació de parella anàloga al matrimoni, sobretot en aquest cas, en què es tractaria d'una relació de més de 20 anys i en què la cessació de la convivència es va produir de manera involuntària a la parella.

- Per aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que estimi aquest recurs d'empara.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem.

3.2. Quan un recurrent al·lega la vulneració del dret constitucional a obtenir una decisió fonamentada en Dret (article 10.1 de la Constitució), l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd.

3.3. Quan entren en joc drets substancials, el control d'aquest Tribunal en el marc del recurs d'empara consisteix a determinar si els recurrents han estat privats o no d'una protecció efectiva, és a dir, si han estat situats o no en una indefensió material (veg. per ex. el punt 3.3 de l'aute del 22 de desembre del 2017, recaigut en la causa 2017-33-RE, o el punt 3.1 de la sentència del 19 de febrer del 2018, recaiguda en la causa 2017-53-RE).

3.4. En aquesta causa, la qüestió constitucional que aquest Tribunal ha de resoldre és la de saber si la decisió de la Sala Civil, mitjançant la qual es desestima la possibilitat pel recurrent de demanar la modificació de la capacitat de la seva parella sentimental, ha vulnerat els seus drets a un procés degut, a la defensa, a la vida en les seves diferents fases i a la vida familiar.

3.5. El repartiment constitucional de les competències entre els tribunals ordinaris i el Tribunal Constitucional preveu que la interpretació de les lleis correspon als tribunals ordinaris i que el Tribunal Constitucional només es pot pronunciar respecte d'aquesta interpretació si, i únicament si, aquesta resulta il·lògica, absurda o irraonable.

3.6. En aquesta causa, la Sala Civil va constatar que el recurrent i la seva parella sentimental ja no vivien junts des de feia un any i que, per tant, el recurrent no estava legitimat per demanar la modificació de la capacitat, d'acord amb l'article 308.1 del Codi de procediment civil, el qual estableix de manera expressa que la modificació de la capacitat d'una persona pot ser sol·licitada pel cònjuge o per la persona amb qui mantingui una situació de convivència anàloga.

3.7. Amb aquesta aplicació abstracta de l'article que s'acaba d'esmentar, la Sala Civil no va tenir en compte el fet que el recurrent i la seva parella havien conviscut durant 20 anys en el mateix domicili, que aquesta situació conjugal era coneguda pels fills de la seva parella, que la interrupció de la

convivència va tenir lloc l'any 2020 a causa de la decisió unilateral dels fills d'ingressar la seva mare en un centre sociosanitari, i, que el recurrent ha interposat una querrela contra els fills de la seva parella que li han prohibit l'accés al centre per visitar-la.

3.8. Per consegüent, per tal com no ha tingut en compte les circumstàncies particulars de la causa, la Sala Civil ha optat per una interpretació de la ruptura de la convivència conjugal que no és raonable, ja que és palès que aquesta ruptura no va ser la conseqüència d'una separació volguda, sinó el resultat d'un acte imposat al recurrent per part dels fills de la seva parella, així com ho destaca el Ministeri Fiscal en les seves al·legacions.

3.9. Per aquests motius, si bé l'al·legació sobre el dret a la vida no és procedent en aquesta causa, en canvi la interpretació literal abstracta sustentada per la Sala Civil vulnera els drets a un procés degut i a la vida familiar, i així doncs, el recurs d'empara ha de ser estimat respecte d'aquests darrers punts.

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Estimar el recurs d'empara 2022-19-RE interposat per la representació processal del Sr. Jean Alexandre Bellard.
2. Declarar la vulneració del dret a un procés degut, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, del dret a la vida familiar, reconegut a l'article 13 de la Constitució.
3. Declarar que l'al·legació de vulneració del dret a la vida, reconegut a l'article 8 de la Constitució, no és procedent.
4. Anul·lar l'aute del 4 de març del 2022, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.
5. Retrotreure les actuacions davant la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.
6. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del recurrent, al president de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 14 de juliol del 2022.

Josep-D. Guàrdia Canela
President

Jean-Yves Caullet
Vicepresident

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat Magistrat

Dominique Rousseau